

הקפה של מזבח הפנימי ביד היא, עומד במקומו ומקיף בידו את הקרנות; ואינו דומה למזבח החיצון שהיה מקיף ברגל.

ומר רבי יוסי הגלילי סבר: הקפה ברגל כהקפה שבמזבח החיצון, וילפינן מינה. (256)

הקרנות, [שהרי המזבח היה שלשים ושתים אמה על שלשים ושתים אמה, ואי אפשר אלא אם כן מקיפו ברגל] דבולי עלמא לא הוה פליגי, דילפינן פנים מחוץ.

והכא בהא קא מיפלגי: מר רבי עקיבא סבר:

לחזור לקרן דרומית מערבית מפני שנתחייב בה בתחילה; וכיון שכן, אף שדעת רבי עקיבא מוכרחת כי הוא סובר "הקפה ביד", שאם לא כן היה מקיף דרך ימין ולא היינו מתחשבים בסברא הנ"ל; הרי שלדעת רבי יוסי הגלילי אין הכרח שהוא חולק בדין הקפה, אלא הואיל ומן הצפון הוא בא, הרי מאותו טעם גופה סובר הוא שחזור לקרן צפונית מערבית, ואין טעמו כלל מפני שצריך להקיף דרך ימין, וכמו שכתב הריטב"א שהובא לעיל בהערות; ומנין לנו לומר כי הוא חולק על רבי עקיבא בשנים?! ורבינו עקיבא איגר נשאר בצע"ג בזה; וראה מה שכתב בזה ב"שיח יצחק".

ובתוספות ישנים הקשו קושיא זו, בין שאר קושיותיהם על שיטת רש"י.

ועל כן פירשו: לדעת שניהם פיתחא בדרום קאי, אלא, בכלל מה שנאמר: "ויצא אל המזבח" שיעמוד ופניו כנגד המזבח, קרן צפונית מזרחית לימינו וקרן דרומית מזרחית לשמאלו; נמצא כי לדעת רבי יוסי הגלילי הסובר: דרך ימין הוא מקיף, קרן ראשונה היא הקרן הצפונית מזרחית; ואילו לדעת רבי עקיבא, הואיל ואינו צריך להקיף דרך ימין הרי הוא "חוזר" באותה דרך ש"עבר" בה על המצוות; כן נראה לכאורה פירוש דבריהם.

אלא שבתוספות הרא"ש מבואר, כי רבי עקיבא נחלק עליו שאין צריך לעמוד נגד המזבח, ודי שיעמוד כנגד הקרן המזרחית; ולא נחבאר, למה נצרכו לומר כי רבי עקיבא חלוק עליו אף בדבר זה.

דרכי עקיבא אינו סובר שצריך להקיף דרך ימין; דילמא כל מה שהולך דרך שמאל הוא כדי לחזור על המקום שעבר?! וראה שם אריכות בזה.

ובשיח יצחק מבואר, כי להקיף דרך ימין עדיף.

ב. בריטב"א מבואר לכאורה [ראה שם], כי לפי ביאור הגמרא בדעת רבי עקיבא, שוב אין צריך לומר שרבי יוסי הגלילי יליף פנים מחוץ, כי יש לומר שהיה חוזר לקרן צפונית מערבית מכח סברתו של רבי עקיבא, שיש לו "לחזור" לאותה קרן שפגע בה תחילה; ולפיכך חוזר לקרן צפונית מערבית שפגע בה תחילה — לדעתו.

ודברי הריטב"א תמוהים מכל סוגיית הגמרא בהמשך, [וראה מה שכתבו בתוספות ישנים נט א, ד"ה מר יליף, הובאו בהערות בהמשך הסוגיא].

ואמנם המדקדק בלשון הריטב"א יראה שלא הזכיר רבי יוסי הגלילי, אלא רבי יוסי; ויתכן כי נשתרבה לכאן מחלוקת רבי יוסי ורחנניה לקמן, שם נתבאר בדברי התוספות ישנים הנזכרים ובפירושו הר"ח שם, כפי שביאר הריטב"א כאן. ובהערות בריטב"א הנדמ"ח הביאו פירוש הר"י מלוניל שכתב לדעת רבי יוסי הגלילי, כי משני טעמים הוא סובר שחוזר לקרן צפונית מערבית, הן מטעם הריטב"א, והן מטעם שיהיה דרך ימין; וצריך תלמוד.

256. דברי הגמרא לשיטת רש"י צריכה ביאור; כי לדעת רבי עקיבא הסובר הקפה ביד, הרי מוכרחים אנו לסברת הגמרא לעיל שמחוייב הוא